

Örmények Uzonban

Hogy mikor és hogyan telepedtek meg Uzonban az örmények az elmúlt évszázadokban, a történészekre tartozik, de tény, hogy itt laktak.

Az örmények Erdélyben először Gyergyóban jelentek meg, mert Gyergyószentmiklós kedvező fekvése, az Erdély és Moldova közti kereskedelem vonzotta a Moldvába betelepedett örményeket. Sőt, a Gyergyói-, a Görényi- és a Kelemen-havasok közötti kiváló legelők az állatkereskedelemmel, mészároskodással és borkereskedelemmel foglalkozó örmény családok számára biztosították az anyagi gyarapodás lehetőségét. Az örmény kereskedők Csík-, Gyergyó- és Kászsónszék területén kereskedtek, de a vasárnapi mise alatt szigorú szabály tiltotta az árulást, kufárkodást. Az örmény lakosság *Apafi Mihály* fejedelemtől kért és kapott telepedési engedélyt Erdély területén. Az 1669 és 1672 közötti időszakban Gyergyószentmiklóson menedékre lert családok egy része Besztercére, Ebesfalvára és később Szamosújvárra telepedett. Ez utóbbi várost Armenopolisnak, vagyis Örményvárosnak nevezték el.

Az otthonra lert örménység vallása a 17. századi letelepedés időszakában még ősi örmény keresztény volt. A katolikus hitre való áttérés a 18.* század nyolcvanas éveiben kezdődik, és *Verzerescu Oxendius* nevéhez fűződik. Az örmények állatkereskedők, tímárok, tarisznya- és erszénykészítők, szabók, kiskereskedők, csizmadiamesterek, borbélyok voltak. Kitűnően értették a borkereskedést, az állatok

* (szerk. m. 17. sz.)

Balról jobbra látható rajta: Csíky Lajos (Róza fia), Karekin örmény pap, Verzár István (Gyula fia), Verzár Nándor úrfi, Verzár Gergelyné Temesvári Anna (sz. 1844-ben), Verzár Róza Csíky Jánosné, Magda, Sarolta leánykák, Verzár Gyuláné Pughér Irma, Verzár Gyula, Verzár Eliz.

felvásárlását, felhizlalását és értékesítését. Arra, hogy merrefelé hajtották marháikat, sok helységnév utal: pl. Ürmös (Örményes), Örménykút (Békés megye), Örményes, Örményszékes, Ürményháza a mai Szerbia területén. Az Uzonban élő örmények – sok székely faluhoz hasonlóan – tudásukkal, szorgalmukkal nagyban elősegítették a közösség haladását.

Azt, hogy gazdag emberek voltak, mi sem bizonyítja jobban, mint azok az épületek, gazdasági udvarok, földek, melyek még napjainkban is tanúi a hajdani jómódnak. Uzonban az egyik ilyen bennvaló a Verzár-kúria (jelenleg a Šerban családé), amely felújítva, gondosan rendbe téve a község egyik legszebb épülete. Egy fénykép, amely *Verzár Edit* és *Verzár Jenő* tulajdona, sokat elárul a valamikori nagy

család múltjáról. (Verzár Edit Uzonban lakik, testvére, Jenő pedig Magyarországon, felesége, *Verzár Éva* írónő).

A Verzár család a másik, szintén örmény eredetű uzoni családdal, a Temesváriakkal házasság révén rokonságban áll. *Verzár Gergely* és *Temesvári Anna* házasságából öt gyermek született: Jenő, Róza (*Csíky János* felesége), Eliz (lány), Gyula (Budapesten nyoma veszett), Nándor (úrfi). A család tulajdonában lévő mellékelt fénykép tanúskodik az akkori kor életviteléről, az öltözködésről.

Hogy milyen lehetett egy ilyen család élete? Rejtélyes és mégsem. Pontosság, szorgalom, tanulás, a munka szeretete

jellemezte őket. Ők is, mint a székely ember, a földet tartották az igazi biztonságban. Tudták az ősi törvényt: a föld soha nem csapja be gazdáját, ha az hűséges hozzá. Egyik évben szegényes a termés, de a következő esztendő pótolhatja azt. A föld nem más, mint az élet édesanyja. Ez jelenti a jövő biztonságát. Nem csoda, hogy Uzon határában most is egy nagy terület a Verzár-tag nevet viseli... Ha az uzoni temetőt alaposan végigjárjuk, más örmény nevet is találunk a sírköveken: a *Korbridzsán*, *Bogdán*, *Korbuly* családét.

Ambrus Anna nyugdíjas tanárnő

Forrás: Háromszék, 2014. december 12.

Ünnepi események zarándokhelyéül szánt udvarhelyi magyarörmény emlékhely

A Székelyudvarhelyi Magyarörmény Kulturális Egyesület tagsága, valamint a Tézsvárosi és a Budaörsi Örmény Önkormányzat együttműködésével készült el a helyi magyarörmények emlékhelye. Megáldását az örmény népirtás 103. évfordulóján tartják az udvarhelyi magyarörmények nemzeti, történelmi és hitbéli összetartozásáért. A székelyudvarhelyi Szent Miklós-plébániatemplom övezetében látható a magyarörmény, illetve örmény katolikus hagyományaik mementója, a szerény, örmény motívumú plakett és a fölél emelkedő kereszt. Az egyesület elnöke, *Minier Ottó* vallja: mély lelki örömet jelent számára a rég megáldott emlékhely megvalósulása.

A helyi plébánia és a Gyulafehérvári Római Katolikus Érsekség beleegyezését adta az emlékhely kialakítására, megépítésére. A Szent Miklós-hegyi Plébánia hozzájárulásával egyesületünknek átadták az egykori *dr. Petru Groza*-szobor talapzatát. Hosszas taposással sikerült beszerezni minden bürokratikus okmányt. Így jöhetett létre a genocídiumra emlékeztető, ugyanakkor egyesületünk ünnepi eseményeinek helyszínéül szolgáló zarándokhely, ahol a

későbbiekben koszorút és virágot helyezhetünk el őseink emlékére. Szeretnénk, ha az utókornak is megmaradna – fogalmazott az elnök. Az egykori szobortalapzatra fekete gránit plakett került, amelyen magyar és örmény nyelven olvasható „A székelyudvarhelyi magyarörmények emlékére” felirat, az állíttatók nevei, az évszám és a tájainkon ritkán látott örmény kereszt, khachkar (ejtsd: kácskár) grafikai ábrázolása. Az udvarhelyi emlékhelyen az